

Energetická krize zcela neskončila. Vládní kroky však zmírnily dopady růstu cen na domácnosti, cílená podpora zajistí dlouhodobé řešení energetické nouze

28.8.2023 - Lucie Ješátková | Ministerstvo životního prostředí ČR

Průměrná domácnost v České republice čelila mezi červnem 2021 a 2023 inflaci cen energií ve výši 61,5 %, nejvíce zasaženou skupinou byli penzisté a také neúplné či nízkopříjmové rodiny.

Nejvyšší absolutní ztrátě disponibilního příjmu čelili vlastníci domů. Při zohlednění čistého příjmu různých socio-ekonomických skupin průměrná domácnost ztratila 5,6 % svého čistého příjmu. Vyplývá to z analýzy Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí (VÚPSV). Proti dopadům energetické krize šly podpůrné nástroje schválené vládou: od plošného zastropování cen energie pro domácnosti po adresnou pomoc nejpostiženějším prostřednictvím příspěvků na bydlení a nově spuštěného programu pro renovaci domů nízkopříjmových domácností Nová zelená úsporám Light. Data tak potvrzují, že kroky vlády pomoc státu správně zacílily na ty nejohroženější skupiny lidí.

V posledním roce a půl jsme svědky energetické krize, jejíž jednou z hlavních příčin jsou nedodávky plynu do Evropy v souvislosti s ruskou agresí na Ukrajině. Výzkum VÚPSV mimo jiné také ukázal, že roční ztráta kupní síly českých domácností se v důsledku energetické inflace pohybuje od 3 791 Kč do 11 820 Kč, a to jen za posledních 12 měsíců. Průměrná domácnost čelila mezi červnem 2022 a 2023 ztrátě 7 864 Kč pouze v důsledku inflace energií. Nejvyšší absolutní ztrátě disponibilního příjmu čelili vlastníci domů (11 820 Kč), značné dopady měla krize také na neúplné rodiny a rodiny žijící v menších obcích.

„Protože jsme si jako vláda byli vědomi vážnosti situace, přistoupili jsme k jasným krokům, které přispěly k tomu, že nejhorší fázi energetické krize české domácnosti zvládly. Opatření jsme zacílili tak, abychom pomohli především těm nejzranitelnějším. MPSV třeba několikrát upravilo příspěvek na bydlení, aby na něj dosáhlo více lidí, kteří objektivně pomoc státu potřebovali. Zaměřili jsme se i na propagaci a osvětu, a to nejen samotných forem podpory, ale ve spolupráci s MŽP a dalšími resorty také možnosti, jak se lze chovat energeticky soběstačně a ušetřit i díky snadné změně vlastního chování,“ uvádí ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka (KDU-ČSL) s odkazem na kampaně Zkrotíme energie a Deštník proti drahotě.

Během letošního roku dosáhnou dle odhadů Ministerstva průmyslu a obchodu náklady na ochranu spotřebitelů před vysokými cenami energií prostřednictvím cenových stropů zhruba 120 miliard korun. Další prostředky v boji proti ohrožení energetickou nouzí jsou třeba příspěvky na bydlení.

„Data nám ukazují, na jaké rodiny dopadla energetická krize nejvíce, ale současně nám potvrzují, že kroky MPSV a MŽP míří k nejzranitelnějším skupinám obyvatel. Do budoucna musíme jako stát udělat maximum pro předcházení situacím, které domácnosti ohrožují růstem cen energie. Vedle posilování energetické nezávislosti Česka na dovozu fosilních paliv jde také o řešení problému od základů: investiční podporou energetických renovací domů,“ připomíná ministr Jurečka.

Podle dat MPSV pobírají příspěvek na bydlení nejvíce lidé s měsíčním příjmem do 15 tisíc korun (39

%) a jde nejčastěji o nájemce (např. v Brně 60 %, v Praze dokonce 85 %) a jeho průměrná měsíční výše za letošní rok dosahuje 5 780 Kč na jednu domácnost. MŽP na energetickou krizi ve spolupráci s MPSV reagovalo spuštěním programu Nová zelená úsporám Light, který je určen právě pro nejohroženější skupiny domácností.

„Desítky miliard korun, které stát investuje do ochrany zranitelných domácností ohrožených energetickou inflací v podobně okamžité pomoci, chce vláda postupně nahradit systematickou investiční podporou energetických renovací domů. Od zahájení příjmu žádostí v lednu letošního roku podaly domácnosti 37 tisíc žádostí na financování dílčích renovací v programu Nová zelená úsporám Light. Téměř polovina z nich je z obcí do 2 tisíc obyvatel, dalších zhruba 30 % z menších měst do 10 tisíc obyvatel. Zájem žadatelů tak ukazuje, že se nabídka investiční podpory na renovace bydlení potkává s oblastmi, na které energetická inflace dopadla nejvíce,“ hodnotí kroky státu ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL).

„Obdobný zájem zejména v regionech lze najít také v programu klasické Nové zelené úsporám. Data MPSV tak potvrzují, že se jako vláda musíme snažit nabídnout takové programy, které výrazně sníží citlivost domácností na budoucí energetické inflační šoky a zvýší jejich energetickou odolnost,“ dodává Hladík. Opatření podporovaná NZÚ Light, jako jsou výměny oken, zateplení stěn nebo stropu, pomohou domácnostem snížit spotřebu energie, a tedy i účty za energie o 20 i více procent. Klíčovou součástí je komplexní poradenství, které MŽP připravuje opět ve spolupráci s MPSV.

„Možnost renovovat svá obydlí je třeba nabídnout také lidem žijícím v bytech. I z tohoto důvodu jsme proto upravili klasickou Novou zelenou úsporám, která nabídne rozšířené možnosti právě jim. Parametry této investiční pobídky jsme nastavili tak, aby domácnostem s nižšími příjmy nebylo nutné platby do fondu oprav výrazně navyšovat. Každé nízkopříjmové domácnosti připadne až sto padesáti tisícový bonus, který bude použit na splacení části jejich podílu na nákladech za renovaci. Nově jsme se zaměřili také na mladé rodiny, které čeká komplexní renovace rodinného domu, ale nemají dopředu našetřené statisíce, aby se do renovace pustily. Právě pro ně bude nový program Oprav dům po babičce,“ nastínil změny v Nové zelené úsporám ministr Hladík.

Kdo bydlí v nemovitostech, které například nejsou zateplené a nemají vyměněná okna či dveře, mohou využít některý ze současných programů MŽP. „Program NZÚ se všemi podprogramy v Česku přispívá ke zvyšování tempa renovací budov již téměř 15 let a inspirují se u nás mnohé země regionu střední a východní Evropy. V době zpomalení ekonomiky pomáhá oživovat české stavebnictví a také přispívá k dlouhodobému cíli dekarbonizace ekonomiky. Ale jak ukázaly poslední dva roky, zejména přispívá k energetické odolnosti ČR. I v tak průmyslové zemi, jako ČR, budovy spotřebovávají kolem 40 % energie. Nejproblematičtější je pak téměř milion rodinných domů postavených před rokem 1980, z nichž je uspokojivě zrenovována asi jen čtvrtina. Mýtus o tom, že kdo má dům, je boháč, tady opravdu neplatí,“ dodává Ondřej Šrámek z iniciativy Zateplujeme Česko.

„Energetická chudoba bohužel rozhodně nekončí. Již přes krizi jí trpělo 910 000 lidí, mimo jiné každé desáté dítě. Klíčová příčina je vysoká energetická náročnost bydlení a závislost na fosilních palivech. Proto je nutné pokračovat v zateplování domů, ale lépe pomáhat chudým rodinám s dětmi a nájemníkům. Ale také potřebujeme funkční sdílení lokální čisté a levné energie a novou energetickou koncepci zaměřenou na obnovitelné zdroje a úspory energie,“ uzavírá Jiří Koželouh, vedoucí energetického programu Hnutí DUHA.

https://www.mzp.cz/cz/news_20230828-Energeticka-krize-zcela-neskoncila-Vladni-kroky-vsak-zmirnil-y-dopady-rustu-cen-na-domacnosti-cilena-podpora-zajisti-dlouhodobu-reseni-energeticke-nouze